
Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2014

Landstinget Västmanland

*Anna Gröndahl
Sanna Hellblom-Björn
Viveca Karlsson
Thomas Lidgren
Christel Modin*

27 mars 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Revisionsfråga och metod	2
2.3	Revisionskriterier	3
3	Granskningsresultat	4
3.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1	Förvaltningsberättelsen	4
3.1.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2	Investeringsredovisning	8
3.1.1.3	Driftredovisning	8
3.1.2	Balanskrav	9
3.1.3	God ekonomisk hushållning	10
3.1.3.1	Finansiella mål	10
3.1.3.2	Mål för verksamheten	10
3.2	Rättvisande räkenskaper	11
3.2.1	Resultaträkning	11
3.2.2	Balansräkning	15
3.2.3	Kassaflödesanalys	18
3.2.4	Sammanställd redovisning	19
3.2.5	Tilläggsupplysningar	19

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Landstinget i Västmanland avviker från lagstiftning, gällande redovisningsrekommendationer samt god redovisningssed enligt följande:

- Avskrivning av materiella anläggningstillgångar (komponentmetod tillämpas ej år 2014, men kommer att påbörjas under 2015).
- Noter saknas i stor utsträckning till den sammanställda redovisningen.
- Specifikt avsnitt avseende utvärdering av ekonomisk ställning med hänvisning till KRL 4:5 saknas, dock finns en omfattande ekonomisk analys i förvaltningsberättelsen som till delar är kopplad till landstingets ekonomiska ställning.
- Periodisering av statsbidrag som erhållits för utförda prestationer avseende sammanhållen vård och omsorg om mest sjuka äldre.

Vidare har vi under året gjort en särskild granskning av anläggningsredovisningen. I denna konstaterades att rutinerna kring anläggningsregistret i huvudsak är säkra, men att det finns stora brister avseende redovisning och kontroll av ägda fastigheter. Fysisk inventering av fastigheterna sker ej. Vidare saknas fastighetsbeteckningar för samtliga fastigheter i anläggningsregistret, vilket omöjliggör avstämning mot externa register. Det går därför inte att verifiera att redovisade fastigheter existerar och tillhör landstinget. Vi kan vidare konstatera att det även i år finns en differens mellan huvudbok och specifikation avseende pågående investeringar. Huvudboken är 4,5 mnkr högre än specifikationen. År 2013 var skillnaden 3,8 mnkr. Det är angeläget att skillnaden snarast utreds.

Vi bedömer dock att landstingets räkenskaper i allt väsentligt är upprättade enligt lag, normer och god redovisningssed och att dessa i allt väsentligt är rättvisande, men att åtgärder behöver vidtas i syfte att förbättra kvaliteten i räkenskaperna.

Årets resultat uppgår till 83,5 mnkr. Resultatförsämringen mellan åren exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 154,7 mkr. Nettokostnaderna tar en allt större andel av skatteintäkterna i anspråk. Kostnaderna fortsätter att öka, medan intäktsökningen inte alls skett i samma takt. Landstinget uppfyller kraven på en ekonomi i balans utifrån kommunallagens krav (KL 8:5 a-b). Resultat enligt balanskravet uppgår till 83,3 mnkr efter justering för realisationsvinster på 0,2 mnkr.

Underskottet mot budget för förvaltningarna/verksamheterna har ökat med ca 66 mnkr. Detta trots tillskott i form av extra bidrag. Det är fortfarande angeläget att dämpa kostnadsutvecklingen inom verksamheterna. Konstateras kan också att effekten av de anpassnings- och effektiviseringsprogram som har pågått under de senaste åren har fått liten effekt på verksamheternas resultat.

Samtliga av fullmäktige beslutade målvärden avseende de finansiella målen som skulle uppnås under 2014 har uppnåtts. Måluppfyllelsen bedöms som mycket god.

Vi bedömer vidare att förvaltningsberättelsen omfattar en tillräcklig beskrivning för att kunna bedöma måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god hushållning. Av totalt 33 verksamhetsmål är 14 helt uppnådda, fem delvis uppnådda samt att 10 inte har uppnåtts. Fyra mål kan utvärderas först 2015 och tre mål kan utvärderas först 2016. Måluppfyllelsen bedöms som mindre bra.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Landstingsstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsredovisningen. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt landstingets ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av ba-

lanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Beskrivningen av nämndernas ekonomi och verksamhet ingår i granskningen av landstingets årsredovisning. Specifik granskning av nämndernas redovisningar har ej skett.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning av om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen introduceras genom kontakter och samplanering med landstingets centrum för ekonomi och verksamhetsanalys. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREVs utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2015-03-05. I viss mån har även kompletteringar som gjordes 2015-03-10 beaktats. Landstingsstyrelsen fastställer årsredovisningen 2015-04-25 och Landstingsfullmäktige behandlar årsredovisningen 2015-04-22.

Rapportens innehåll har sakgranskats av bl a ekonomidirektör och redovisningschef.

2.3 Revisionskriterier

Landstingsstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av Landstingsfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal Redovisningslag
- Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning.

3 Granskningsresultat

3.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1 Förvaltningsberättelsen

3.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar överensstämmer med kraven i KRL 4:1 och 8:1.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning.

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild för landstinget. Upplysningar enligt KRL 8:1¹ avseende ekonomin bedöms vara tillräckliga.

Vi har även i år tagit fram **finansiella nyckeltal** för Landstinget Västmanland. Dessa redovisas nedan.

Nyckeltal	2010	2011	2012	2013	2014
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av totala skatteintäkter	95,2%	93,9%	94,2%	91,7%	95,8%
Nettokostnadernas andel av totala skatteintäkter	98,5%	97,4%	97,6%	95,1%	99,3%
Finansnettots andel av totala skatteintäkter	0,4%	-3,3% ²	-1,0%	-2,7%	0,5%
Nettokostnadernas + finansnettots andel av totala skatteintäkter	98,1%	100,7%	98,6%	97,8%	98,8%
Soliditet	31%	27%	27%	27%	27%

De finansiella nyckeltalen har försämrats jämfört med tidigare år. Soliditeten ligger dock kvar på samma nivå som åren 2011, 2012 och 2013. Om den pensionsskuld som redovisas som ansvarsförbindelse (4 320 mkr) skulle ingå i soliditetsmättet blir nyckeltalet negativt - 43 %, vilket dock är en stor förbättring jämfört med 2013 då måttet uppgick till -50 %. Förbättringen av måttet förklaras av en minskning av pensionsskulden inom linjen.

Västmanlands sjukhus redovisar fortfarande ett stort underskott mot budget, 151,2 mnkr och underskottet har ökat jämfört med 2013 då det uppgick till -128,5 mnkr. År 2010 uppgick underskottet till 117,9 mnkr, år 2011 till 182,2 mnkr och år 2012 till -100,6. Effekterna av de anpassnings- och effektiviseringsprogram som har pågått under åren 2010, 2011 och 2012 har varit mycket begränsade. Det anpassningsprogram som gällde för 2013 omfattade åtgärder för 80 mnkr och av dessa uppnåddes 50 mnkr. Det innebar då även att förvaltningen inte fick det tillskott på 60 mnkr som öronmärktes för detta ändamål i den skattehöjning som gjordes för 2013. Som orsak till underskottet för år 2014 anges i förvaltningsberättelsen främst fördröjda eller uteblivna effekter av förvaltningens åtgärdsplan för år 2014. Av plane-

¹ Sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall omfatta också sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer samt att särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet skall lämnas om sådana juridiska personer i vilka landstinget har ett betydande inflytande.

² Finansnettot är negativt pga av ändrat ränteantagande RIPS, motsvarar en kostnad om 158,7 mnkr.

rade åtgärder om 49,0 mnkr erhöles en ekonomisk effekt på helårsbasis om 3 mnkr. Det finns en utförlig beskrivning i förvaltningsberättelsen avseende sjukhusets underskott, kostnadsutveckling, produktion och åtgärder.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagens kapital 4:5³ skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av landstingets ekonomiska ställning. Specifikt avsnitt omfattande en sådan utvärdering saknas i förvaltningsberättelsen, däremot finns en utförlig ekonomisk analys i förvaltningsberättelsen. Den behandlar bl a likviditeten, låneskulden, pensionsskulden och pensionsmedelsportföljen, investeringar, soliditeten och egna kapitalets ställning, som till delar är kopplat till landstingets ekonomiska ställning.

Framkommer att landstingets soliditet uppgår till 27 % (exklusive pensionsskulden inom linjen), vilket är högre än risksnittet för landstinget (20 %). Landstinget soliditet om även pensionsskulden inom linjen beaktas är också bättre än risksnittet, -43 % 2014 jämfört med rikssnittet om -45 %. Noteras kan även skrivningen avseende nytt regelverk för försäkringsbolag, vilket innebär såväl att befintligt reverslån till LÖF om 162 mnkr löses i förtid (2015) som att ytterligare garantikapital behöver tillskjutas till LÖF (Västmanlands del bedöms uppgå till 32,2 mnkr). Vi rekommenderar att en specifik avsnitt utifrån KRL 4:5 fortsättningsvis görs i förvaltningsberättelsen.

Händelser av väsentlig betydelse.

I förvaltningsberättelsen redogörs för, med rubriken *2014 – året i korthet*, händelser som inträffat under räkenskapsåret, såsom att landstinget beslutat att ta över ambulansdirigeringen under år 2015, att landstinget testat journal via nätet, ny överviktsenhet och barnklinik invigdes samt att VL tog över SJs resebutik. Vidare framgår toppbetyg för länets hjärtsjukvård och att årets strokesjukhus finns i Köping.

I övrigt beskrivs väsentliga händelser i avsnittet för de olika målområdena.

Förväntad utveckling.

Under avsnitt *Landstinget i omvärlden* redogörs för den samhällsekonomiska utvecklingen, nationellt och globalt och dess påverkan på svensk ekonomi och tillväxt. Även regionalt kommenteras befolkningsförändring (ökning med 2 649 personer) och arbetslöshet i länet. Framtiden och utmaningar för landstingets ekonomi berörs också i avsnitt *Målområde – En stark och uthållig ekonomi*. Framgår att det grundläggande problemet med obalans inom den västmanländska sjukvården och hög kostnadsutveckling kvarstår. I avsnittet om bolag, gemensamma nämnder och samverkansorgan framgår att Landstinget i Uppsala län har beslutat att bygga ett nytt produktionskök på Akademiska och kommer på sikt att lämna samarbetet. Det förväntas dock inte ske under år 2016.

Väsentliga personalförhållanden.

Redogörelse för detta finns i förvaltningsberättelsen. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad.

Gemensam förvaltningsberättelse

I årsredovisningen finns ett avsnitt som sammanfattar resultatet och verksamhet för de företag som ingår i den sammanställda redovisningen. Därutöver finns ett avsnitt där bolag, gemensamma nämnder och samverkansorgan behandlas. Här redovisas kortfattat resultat och viktiga händelser i respektive organisation. Även organisationer där landstinget inte har en ägarandel över 20 % redovisas såsom Kommunalförbundet Västmanlandsmusiken.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförplik-

³ Tillägg i KRL som gjordes 2012, att gälla fr o m år 2013.

telser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltning av pensionsmedel. Avstämning mot finanspolicyn har också kommenterats i förvaltningsberättelsen. Framgår att per sista december översteg andelen utländska aktier maximalt tillåten andel. Andelen har därför minskats i januari 2015.

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstids-pensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår av not 23 och not 27.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av landstingets verksamhet.

Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Vi anser att beskrivningen av detta uppfyller kraven i KRL, såväl 4:1 som 8:1 på ett mycket lättillgängligt sätt.

MÅLUPPFYLLELSE

Förvaltningsberättelsen är strukturerad med utgångspunkt i landstingsplanens långsiktiga mål, med ett målområde för varje avsnitt i förvaltningsberättelsen. Målområdena är:

- En god och jämlik hälsa
- En livskraftig region
- Nöjda och trygga medborgare
- En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet
- Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare
- En stark och uthållig ekonomi

I särskilt avsnitt, *Måluppfyllelse av landstingets sex målområden* redovisas måluppfyllelsen för de kortsiktiga målen inom de sex målområdena enligt ovan. Fördjupade beskrivningar av målen och måluppfyllelsen görs under respektive huvudavsnitt.

I avsnittet *Måluppfyllelse av landstingets sex målområden 2014* redovisas måluppfyllelsen med mål, målvärde helår och kommentarer/åtgärder. Om målet har nåtts eller ej redovisas på en fem-gradig skala i färgerna grönt (uppnåtts) till rött (ej uppnåtts).

Den redovisade måluppfyllelsen visar att inom målområde:

- **En god och jämlik hälsa** så kan måluppfyllelsen redovisas först 2016 för tre av de fem redovisade målen. Dessa är; självupplevd god hälsa hos vuxna ska förbättras, den psykiska hälsan hos unga vuxna, och särskilt unga kvinnor, ska förbättras, skillnad i upplevd hälsa avseende kön, sexuell läggning, etnicitet, social tillhörighet etc. ska ha minskat 2016 jämfört med 2012. Även målet vuxna som fått frågor om, och råd om att förändra sina levnadsvanor ska ha ökat 2016 jämfört med 2012, kan uppfyllandet av målvärdet först bedömas efter 2016 års mätning. Bedömningen görs dock att målet kommer att nås 2016. Målet hänvisning till Hälsocenter från hälso- och sjukvården ska öka från år till år (årlig ökning med 50 procent under planperioden), anges som att målet nästan har uppnåtts. Bedömningen grundar sig på att antalet hänvisningar ökat med 46 procent jämfört med 2013.
- **En livskraftig region** har två av tre mål uppnåtts. Målet att den geografiska spridningen av kulturutbudet i länet ska öka, har uppnåtts. Det andra målet som nåtts är att kollektivtrafikens marknadsandel ska ha ökat i länet. En ökning har skett och marknadsandelen ligger på 18 procent för 2014. Målvärdet var 16 procent. Målet att andelen av befolkningen som tar del av aktiviteter ska öka, har inte nåtts.
- **Nöjda och trygga medborgare** har tre av tio mål uppnåtts. Ett mål är delvis uppfyllt, ökad användning av Mina vårdkontakter. Målvärdet är att 25 procent av invånarna har anslutit sig till Mina vårdkontakter. Förklaringen till att målvärdet inte nåtts är sta-

tistikproblem.

- **En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet.** Av de nio målen har sex mål bedömts som uppnådda. Ett mål är delvis uppnått, inga patienter ska skadas eller avlida till följd av felbehandlingar i vården. Trots en ökning 2014 bedöms att det finns förutsättningar att nå målet. Någon närmare förklaring till den bedömningen saknas. Målet användningen av antibiotika av typen kinoloner ska minska med 2 procent varje år, och som bedömdes som delvis uppfyllt förra året, bedöms i år som ej uppnått.
- **Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare.** Två av sex mål är uppfyllda. Dock, dessa mål mäts först 2015 men förväntas då nås. Ett mål är delvis uppfyllt. Ett mål, landstinget ska uppfattas som en tydlig, kompetent och respekterad uppdragstagare, redovisas inget utfall då ingen mätning genomfördes 2014. De mål som inte uppnåtts är sjukfrånvaro och frisknärvaro.
- **En stark och uthållig ekonomi.** Två av två mål har uppnåtts. Målen är; att resultatet för 2014 ska uppgå till minst 70 mnkr och att den totala låneskulden exkl LÖF vid utgången av respektive år får uppgå till högst 700 mnkr (500 mnkr mål förra året) samt att avsättningen till extern förvaltning i för hållande till pensionsskulden ska lägst vara 36,3 procent 2014.

BESKRIVNING AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

Beskrivning av hälso- och sjukvård görs under flera olika avsnitt i förvaltningsberättelsen. I avsnitt *En god och jämlik hälsa* beskrivs hälsoläget i Västmanland ur ett livscykelperspektiv. Det konstateras bl.a. att det är fortsatt stora skillnader i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper. Andra områden som kommenteras är den fortsatt minskande antibiotikaförskrivningen samt alla insatser inom det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande området. Vidare kommenteras primärvårdens arbete och den särskilda satsningen på ST-läkarna för att förbättra en långsiktig läkarförsörjning inom primärvården. Avsnittet avslutas med en beskrivning av landstingets arbete med hbtq-frågor samt våld i nära relationer.

Tillgängligheten till vården, fakta om vårdgarantin, vårdbarometern och utfallet av nationella patientenkäten beskrivs i avsnitt *Nöjda och trygga medborgare*. Avsnittet innehåller statistik, nyckeltal och jämförelser med riket. Vidare kommenteras i avsnittet 1177 Vårdguiden och patientnämnden.

I avsnittet *En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet* redogörs bl.a. för resultatet av Öppna jämförelser där landstinget visar ett fortsatt bra resultat inom framför allt hjärtsjukvård, cancervård, strokevård, reumatisk vård och intensivvård. Landstinget placerar sig bra vad gäller cancer-, stroke- och intensivvård. Förbättringsområden är vård i livets slutskede, kvinnosjukvård och diabetesvård. Förstärkt suicidpreventivt arbete, insatser för att förebygga fallskador och riskminimering vid inhyrd personal är exempel på områden där säkerhetsarbetet har utvecklats. Landstinget har fortsatt låg frekvens av vårdrelaterade infektioner men trycksår är ett område som landstinget måste förbättra. Avsnittet beskriver också det förbättringsarbete som pågår i landstinget av bl.a. ledningssystem och processöversyner.

MILJÖARBETE

I kapitel *Måluppfyllelse av landstingets sex målområden 2014*, under avsnittet En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet visas måluppfyllelsen för tre miljömål; CO₂-utsläppen från landstingets transporter ska minska, andelen ekologiska livsmedel ska vara 42 procent av det totala värdet för inköp av livsmedel 2016 samt att energiåtgången i landstingets lokaler ska minska med 3 procent jämfört med föregående år räknat på antal kWh per kvadratmeter. Samtliga mål har uppnåtts eller förväntas uppnås till 2016.

I kapitel *En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet*, finns också ett avsnitt om landstingets miljöarbete. Landstinget arbetar mot att bli miljöcertifierat. Målet att bli miljöcertifierat förväntas att uppnås under 2015. Vidare startade under 2013 det miljöpoli-

tiska programmet som omfattar mål för energi, transporter, avfall och produkter, läkemedel, livsmedel samt utbildning. Miljöarbetet blir en del i landstingets ledningssystem.

Vidare beskrivs i kapitlet insatser för energieffektivisering, arbetet med källsortering och insatser för att minska miljöpåverkan från läkemedel.

Noteras kan även att det gjorts en kartläggning av pensionsportföljens miljöpåverkan (sk koldioxidavtryck). Ambitionen är att fortsätta mäta miljöpåverkan halvårsvis och samtidigt arbete med att minska portföljens miljöpåverkan.

3.1.1.2 Investeringsredovisning

Den totala investeringsvolymen uppgår under 2014 till 279,5 mnkr, vilket är något lägre än förra årets 282,2 mnkr. Beloppet har påverkats av erhållna investeringsbidrag. Gentemot investeringsbudgeten redovisas ett överskott om 100,5 mnkr. Detta beror på att flera projekt har försenats.

De största fastighetsprojekten under 2014 var kompletteringsarbeten Rättspsyk, Hus 17 barnkliniken samt reinvesteringar inkl energieffektiviseringar. Större investeringar avseende maskiner och inventarier omfattar främst strålmaskin Onkologen, leasingavtal ambulanser och lastbilar, hyr PC och printer, CIT samt diverse inom Kollektivtrafiknämnden (bl a biljettmaskin).

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar. Större investeringar i fastigheter, inventarier och maskiner är i allt väsentligt specificerade i årsredovisningen.

3.1.1.3 Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till budget. Jämförelser med tidigare år görs.

Driftredovisningen analyseras per förvaltning och i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

Vi har stämt av kostnader och intäkter i driftredovisningen gentemot bokföringen.

Nedan redovisas avvikelse mot budget för vissa av verksamheterna för år 2014 och 2013. Vidare redovisas den procentuella avvikelsen avseende 2014 års resultat. Notera dock att tabellen inte är en fullständig redovisning av driftresultaten för de olika verksamheterna. Där emot är beloppet för summa verksamhet och summa totalt hämtat från landstingets driftredovisning.

Förvaltning/verksamhet	Avvikelse mot budget 2014, uttryckt i % ⁴	Resultat 2014, mnkr	Resultat 2013, mnkr ⁵
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	-2,8	-19,2	-15,4
Västmanlands sjukhus	-4,3	-151,2	-128,5

⁴ Beräknad som "Resultat före extraordinära poster" dividerat med "Landstingsersättning intäkt".

⁵ Är lika med "Resultat före extraordinära poster" enligt resultaträkning för respektive förvaltning/enhet.

Landstingsövergripande verksamheter	18,2	45,5	26,9
Centrumgemensamt	12,5	8,6	6,0
Vårdval	1,0	12,0	43,9
Läkemedel	3,2	12,8	36,7
Sjukresor	9,1	6,4	9,0
Kollektivtrafik	1,7	2,9	0,3
Regional utveckling	0,6	0,1	0,4
Kompetenscentrum för hälsa	4,4	0,9	0,4
Centrum för klinisk forskning	11,7	3,0	2,1
Kultur	0,3	0,2	0,2
Folkhögskola	-2,8	-0,4	0
Fastighet	-29,5	-6,5 ⁶	0,2
Centrum för IT	nollbudget	8,5	-2,8
Kostnämnden	nollbudget	-9,5	-1,3
Patientnämnden inkl kansli	2,6	0,1	0,3
Förtroendevalda	-4,2	-1,0	0
Summa verksamheter enligt DR	-1,2	-82,0	-15,8
Landstingsgemensamma kostnader och intäkter samt finansiering	1,4	95,5	91,5
Summa - Resultat mot budget		13,5	75,7

Landstingets resultat är en positiv avvikelse om 13,5 mnkr jämfört med resultatbudgeten.

Verksamheternas samlade avvikelse för 2014 uppgår till -82,0 mnkr, vilket är betydligt sämre än avvikelsen för år 2013.

Följande förvaltningar/verksamheter har under året fått extra bidrag om totalt 203,3 mnkr: Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamheten (7,4 mnkr), Västmanlands sjukhus (128,3 mnkr), Centrumgemensamt (0,3 mnkr), Landstingsövergripande verksamheter (12,5 mnkr), Vårdval (46,5 mnkr), Enheten för kunskapsstyrning och utbildning (3,2 mnkr) och Centrum för klinisk forskning (5,1 mnkr). Noteras betydligt större tillskott år 2014 än år 2013 och att nettoökningen om 80,1 mnkr tillfullo kan härledas till Västmanlands sjukhus. Tillskottet till Västmanlands sjukhus år 2014 jämfört med år 2013 är 99,4 mnkr större, ca 14 mnkr beror på ändrad hantering från tidigare år avseende kömiljarden. Vidare har tillskottet till Vårdval ökat med ca 10 mnkr, medan tillskottet till PPHV har minskat med drygt 5 mnkr. Trots ökat tillskott har underskottet för hälso- och sjukvården ökat.

3.1.2 Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i landstingets bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Resultat enligt balanskravet uppgår till 83,3 mnkr, efter avräkning för reavinster om 0,2 mnkr. Beräkningen redovisas i not 8 till resultaträkningen. Vi bedömer att balanskravsberäkningen är i enlighet med 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

⁶ I resultatet ingår justerad avskrivning för 2011-2013 om 8,5 mnkr.

I bokslutet 2014 avsätts 10 mnkr av överskottet till forskningsfonden. Den resterande delen 73,3 mnkr föreslås i årsredovisningen avsättas för att möta tillfälliga intäktsminskningar eller kostnadsökningar i framtiden. I bokslutet 2013 fanns avsatt 401,0 mnkr för samma ändamål.

Landstinget har valt att inte inrätta en resultatutjämningsreserv utan att fortsätta att tillämpa de avsättningsprinciper som använts sedan 2008.

3.1.3 God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att de finansiella målen uppnås i bokslut 2014.

Vi bedömer sammantaget måluppfyllelsen avseende målen för verksamheten som mindre bra utifrån gjord åiterrapportering i årsredovisningen. Av totalt 33 verksamhetsmål är 14 helt uppnådda, fem delvis uppnådda samt att 10 inte har uppnåtts. Fyra mål kan utvärderas först 2016. Av de mål som har angetts som uppnådda eller delvis uppnådda är sju mål förväntat utfall som kan bedömas först 2015 eller 2016.

En redovisning av måluppfyllelsen för samtliga resultatmål lämnas i förvaltningsberättelsen i en fem-gradig skala i vilken grad målet uppnåtts/förväntas uppnås under planperioden.

3.1.3.1 Finansiella mål

För ekonomiperspektivet har följande mål med målvärde fastställts i landstingsplanen för 2014. Nedan redovisas dessa samt måluppfyllelsen.

Intention	Mål och målvärde	Resultat
En stark och uthållig ekonomi	Det ekonomiska resultatet skall uppgå till minst 70 mnkr 2014	Resultatet uppgår till 83,5 mnkr. Målet har uppnåtts
	Den totala låneskulden exkl LÖF får uppgå till högst 700 mnkr	Låneskulden exkl LÖF uppgår till 300 mnkr. Målet har uppnåtts
Klara de framtida pensionsökningarna	Avsättning till extern förvaltning i förhållande till pensionsskulden ska lägst vara 36,3 %	Avsättningen uppgår till 38,9 % (bokfört värde). Målet har uppnåtts.

Trots att samtliga finansiella mål för god ekonomisk hushållning har uppnåtts under 2014 finns en obalans mellan ekonomi och verksamhet som måste hanteras. I landstingsplanen för 2014-2016 förutsätts att de åtgärder som förvaltningarna planerat för att nå en ekonomi i balans har avsedd effekt. Under 2014 hade dock åtgärderna en marginell ekonomisk effekt dock kunde enligt uppgift vissa förbättringar av kvalitet noteras.

3.1.3.2 Mål för verksamheten

Tabellen nedan redovisar utfallet av måluppfyllelsen.

Målområde	Antal kortsiktiga mål	Måluppfyllelse JA antal mål	Måluppfyllelse DELVIS antal mål	Måluppfyllelse NEJ antal mål
En god och jämlik hälsa	5	1	1	Tre mål kan bedömas först 2016
En livskraftig region	3	2	1	0
Nöjda och trygga medborgare	10	3	1	6

En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet	9	6	1	2
Stolta och engagerade medarbetare	6	2	1	2 På ett mål anges ingen måluppfyllelse, mäts först 2015. På tre av målen anges förväntad måluppfyllelse, mäts först 2015.

3.2 Rättvisande räkenskaper

3.2.1 Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller kraven i KRL och är upprättad i enlighet med god redovisningssed, med undantag för att komponentavskrivning inte har införts under år 2014. Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av landstingets materiella tillgångar (RKR 11.4). Under året har landstinget vidtagit inledande åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till detta krav fr o m år 2015. Vid tidpunkten för denna rapport's färdigställande finns ett utkast till riktlinjer framtagna samt förslag till komponentindelning. Inga åtgärder har dock påverkat resultaträkningen under 2014, vilket vi tycker är otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. Bedömning av resultateffekten av övergång till komponentavskrivning saknas.

Det finns fortfarande tveksamheter kring periodiseringen av statsbidraget för sammanhållen vård och omsorg om mest sjuka äldre. Vidare uppvisar andra statsbidrag överskott gentemot uppbokat belopp, se nedan.

Sammanhållen vård och omsorg om mest sjuka äldre

Statsbidraget för 2014 erhålls för utförda prestationer, men kan enligt genomförandeplanen användas för utvecklingsinsatser 2015. Landstinget har valt att i likhet med förra året överföra hela beloppet till kommande år. Skulden i årets bokslut uppgår till 17 160 607 kronor att jämföra med skuldfört år 2013 om 8 758 249 kronor. I avsnittet om redovisningsprinciperna i årsredovisningen 2014 framgår att bidraget för år 2013 har använts till åtgärder under året (dvs 2014). Vidare framgår att budgeterade medel 2014 för dessa åtgärder då inte har behövt användas, vilket bidragit till överskottet för Landstingsövergripande verksamheter för år 2014.

God redovisningssed anger att statsbidrag som erhålls för utförda prestationer/uppfyllda kriterier ska intäktsföras samma år som prestationerna utförts. Vår bedömning är därför att bokföring av detta statsbidrag inte är i enlighet med god redovisningssed. Vi är samtidigt medvetna om att erhållet statsbidrag kan användas för utvecklingsinsatser år 2015 enligt genomförandeplanen och att landstinget har ett dokument som visar hur medlen ska användas. Detta handlar dock om finansiering av framtida utvecklingsinsatser och kan därför betraktas som en informell förpliktelse. Statsbidraget borde enligt vår åsikt intäktsföras och istället skulle en öronmärkning av eget kapital inom ramen för årets resultat kunnat ske för finansiering av utvecklingsinsatserna.

Statsbidrag tillståndslös och EU-vård

I det generella statsbidrag för år 2014 ingår en del som avser statsbidrag för tillståndslösa för perioden juli 2013 – december 2014 och för EU-vård oktober 2013-december 2014. Den del som avser 2013, men som intäktsförts 2014 uppgår enligt landstinget till ca 4 mnkr och avser tillståndslösa.

Läkemedel

Uppbokat statsbidrag avseende läkemedel var år 2013 för lågt med 4,8 mnkr och detta belopp har intäktsförts år 2014. År 2014 är fordran för lågt uppbokat med 5,3 mnkr och detta belopp intäktsförs år 2015. Detta framgår av landstingets redovisningsprinciper. Vi bedömer dock att dessa positiva avvikelser mellan åren är svårt för landstinget att förutse i sin uppbokning i bokslutet utifrån konstruktionen av statsbidraget för läkemedel.

Noteras kan även att i läkemedelsavtalet för 2015 ingår ett bidrag för behandling av hepatit C under år 2014 om 19,3 mnkr. Av redovisningsprinciperna framgår att kostnader på detta belopp ingår i bokslut 2014, men kunskap om statsbidraget erhöles först år 2015, då beslut om detta fattades i mars 2015.

Kömiljard

Vidare beslutade regeringen i början av mars 2015 om fördelningen av Kömiljarden för 2014. Beslutet innebär att landstinget får 3,9 mnkr mer än uppbokat i bokslutet som kommer att intäktsföras 2015. För 2013 var motsvarande belopp 2,3 mnkr, som intäktsförts 2014.

Årets resultat uppgår till 83,5 mnkr och är ett överskott mot budget om 13,5 mnkr. I förvaltningsberättelsen finns en analys av budgetöverskottet.

Resultatet år 2014 är 62,2 mnkr lägre än resultatet för år 2013. I resultaten för såväl år 2014 som år 2013 ingår ett antal jämförelsestörande poster. Resultat år 2014 exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 75,5 mnkr och för år 2013 är motsvarande resultat 230,2 mnkr. Resultatförsämringen mellan åren uppgår således till 154,7 mnkr.

Verksamhetens intäkter (mnkr)	2013	2014
Summa; minskning med 29,5 (-2,4 %)	1 235,5	1 206,0

I intäkterna för år 2013 ingår jämförelsestörande post som avser återbetalningen från AFA om 79,4 mnkr. Om dessa exkluderas har intäkterna ökat med ca 50 mnkr.

Det är försäljning av hälso- och sjukvård, försäljning av tandvård och försäljning av medicinska tjänster som har ökat mest. Inom försäljningen av hälso- och sjukvård har riksavtalet för slutenvården ökat med 10,8 mnkr. En ökad försäljning av fysiologitjänster om 5,9 mnkr har skett avseende försäljning av medicinska tjänster. Ökningen förklaras av att detta var en fri nytthet år 2013, men 2014 infördes internhandel. Ökningen i bokslutet avser det som har debiterats de privata familjeläkarna.

Noteras även att ej använda tidigare periodiserade medel om 3,7 mnkr avseende statsbidrag har intäktsförts år 2014.

Verksamhetens kostnader (mnkr)	2013	2014
Summa; ökning med 456,5 (6,2 %)	-7 356,4	-7 812,9

Ökningstakten är 0,8 procentenhet lägre än ökningen för föregående bokslut.

I not 2 framgår att alla kostnadsposter har ökat mellan åren utom kostnader för sjukvårdsmaterial.

Löner och ersättning till personal har ökat med drygt 5 %. Främst har kostnaden för månadslön ökat, bl a pga hög personalomsättning som "driver upp" lönerna. Läkarlönerna är

höga i länet jämfört med andra län. Arbetad tid har ökat med ca 2,5 % enligt bokslutsrapport 2014 som behandlades i landstingsstyrelsen i januari 2015. Vidare fortsätter kostnaden för köp från bemanningsföretag att öka, har ökat från 110,5 mnkr till 125,8 mnkr år 2014 (ökning om ca 14 %).

Pensionskostnader inkl löneskatt har ökat med drygt 30 %. Ökningen avser främst nyintjäandet av förmånsbestämd pension samt några ytterligare särskilda avtalspensioner och visstidspensioner till avgående politiker.

Övriga kostnader har ökat med drygt 8 % och avser främst kostnader för satsning på lokaltrafiken, SMART-koll med ändring av sträckning och täthet.

I kostnaderna för år 2013 ingår som jämförelsestörande post utrangering av fastighetskomponenter om 4,1 mnkr (avser barnakuten).

Avskrivning (mnkr)	2013	2014
Summa; ökning med 18,6 mnkr (8,1 %)	-230,2	-248,8

Kostnaderna för den löpande avskrivningen fortsätter att öka. I år 2014 ingår en post om 8,5 mnkr som avser justerad avskrivning för åren 2011-2013 pga miss i aktivering av färdigställda fastigheter. I beloppet för år 2013 ingår nedskrivning om totalt 7,1 mnkr som avser byggnadsinventarier i dels Hus 81 om 0,5 mnkr pga att huset står oanvänt och ska rivras, dels projekteringskostnader för ombyggnad av Barnkliniken om 6,6 mnkr, avser kostnader för ritningar och förslag som har förkastats. Vi bedömer att gjord justering och gjorda nedskrivningar är i enlighet med god redovisningssed.

Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	2013	2014
Summa; ökning med 504,6 mnkr (7,9 %)	- 6 351,1	-6 855,7

Nettokostnadsökningen mellan 2013-2014 är betydligt högre än den som var för perioden 2012-2013 (uppgick till 5,2 %). Nettokostnadsökningen uppgår - om de jämförelsestörande posterna exkluderas - till 427,9 mnkr (6,7 %). Sistnämnda är 1,4 procentenheter högre än motsvarande för perioden 2012-2013.

I budget 2014 uppgick nettokostnaderna till 6 794,3 mnkr vilket innebär att nettokostnaderna är 61,4 mnkr högre i 2014 års resultat. Specifik analys av avvikelser avseende nettokostnaderna gentemot resultatbudgeten saknas (vilket också var fallet i bokslut 2012 och 2013).

Skatteintäkter (mnkr)	2013	2014
Summa; ökning med 150,4 (2,9 %)	5 225,2	5 375,6

Ökningen är betydligt lägre än den som uppvisades för perioden 2012-2013 (uppgick till 8,3 %). Skattehöjningen står för 250 mnkr av ökningen av skatteintäkterna avseende åren 2012-2013.

För år 2013 bedöms den preliminära slutavräkningen uppgå till - 29,9 mnkr. Skulden har ökat ytterligare under år 2014 med 13,0 mnkr, dvs landstinget har erhållit 42,9 mnkr i förskott avseende skatteintäkterna år 2013 som betalas tillbaka i januari 2015.

För år 2014 finns en fordran om 5,6 mnkr avseende skatteintäkterna.

Ökningen mellan åren om 150,4 mnkr, förklaras i sin helhet av ökade preliminära skattebetalningar.

Skatteintäkterna uppvisar ett överskott om 5,6 mnkr jämfört med budgeten för år 2014.

Generella statsbidrag o utjämning (mnkr)	2013	2014
Summa; ökning med 76,1 (5,2 %)	1 450,1	1 526,2

Rubricerat fortsätter att öka, men ökningstakten är i år lägre än förra årets. Den största ökningen mellan åren uppvisas för kostnadsutjämning som har ökat med 54,8 mnkr.

Jämfört med budget uppvisar generella statsbidrag och utjämning ett överskott om 24,6 mnkr (år 2013 var underskottet mot budget 21,5 mnkr). I årsredovisningen framgår att den främsta orsaken till avvikelsen är att landstinget tillförts medel för personer som vistas i landet utan tillstånd samt patientrörligheten inom EU, detta utifrån finansieringsprincipen. Landstingsplan 2014-2018 antogs av fullmäktige i juni 2013. Vid det tillfället hade inte Regeringen fattat beslut om ovanstående ersättningar. Regeringen hade vid den tidpunkten inte heller fattat beslut om sänkt skatt för pensionärer, vilket landstingen kompenserats för i utjämningsystemet.

Finansiella intäkter (mnkr)	2013	2014
Summa; minskning med 28,3 (-21,9%)	129,0	100,7

Minskningen mellan åren förklaras främst av lägre jämförelsestörande intäkter 2014 jämfört med 2013 (realisationsvinster vid fondförvaltarbyten i pensionsmedelsportföljen). Skillnaden uppgår till 63,8 mnkr lägre intäkter mellan åren.

Finansiella kostnader (mnkr)	2013	2014
Summa; minskning med 244,2 (-79,4 %)	-307,5	-63,3

I analysen av förändringen mellan åren bör observeras att i 2013 års kostnader ingår en kostnad pga ändrat ränteantagande i RIPS om 233,0 mnkr. I övrigt har de finansiella kostnaderna minskat mellan åren, se not 7.

I årsredovisningen framgår att landstinget tillämpar säkringsredovisning och använder derivatinstrument (sk swappar) i sin upplåning. Årets totala säkringskostnad för swapparna uppgår till ca 6,8 mnkr (del av totala räntekostnaderna). Till följd av att räntorna sjunkit sedan tecknandet uppgår enligt årsredovisningen det negativa marknadsvärdet för swapparna till - 17,1 mnkr (dvs swapparna har bundits till en högre ränta än den ränta som är vid bokslutstillfället). Av årsredovisningen framgår att avsikten är att inneha respektive swapavtal tills de har förfallit.

Årets resultat (mnkr)	2013	2014
Summa; minskning med 62,2 mnkr	145,7	83,5

I resultaten för såväl år 2014 som år 2013 ingår ett antal jämförelsestörande poster. Resultat år 2014 exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 75,5 mnkr och för år 2013 är motsvarande resultat 230,2 mnkr. Resultatförsämringen mellan åren uppgår således till 154,7 mnkr. Nettokostnaderna tar en allt större andel av de totala skatteintäkterna. Kostnaderna fortsätter således att öka, medan intäktsökningen inte alls har skett i samma utsträckning.

Specifik analys av resultatförsämringen med hänsyn till jämförelsestörande poster finns inte i årsredovisningen.

3.2.2 Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och redovisningen är i enlighet med god redovisningssed, med undantag för att komponentavskrivning inte har införts 2014. Vid tidpunkten för denna rapportens färdigställande finns ett utkast till riktlinjer framtagna samt förslag till komponentindelning. Inga åtgärder har dock påverkat balansräkning under 2014, vilket vi tycker är otillräckligt i förhållande till god redovisningssed.

Vidare finns vissa tveksamheter avseende periodiseringen av statsbidraget sammanhållen vård och omsorg om mest sjuka äldre (samma periodiseringsprincip har tillämpats som användes i bokslut 2013).

Utifrån ovan bedöms dock att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital. Vi bedömer således att tillgångarna, avsättningarna och skulderna i allt väsentligt existerar och är fullständigt redovisade.

Vi anser dock fortfarande att skulden avseende statsbidraget ”Sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre” om 17 160,6 tkr för år 2014 har karaktären av en informell förpliktelse, då statsbidraget har erhållits för utförda prestationer år 2014, men ska användas för att finansiera utvecklingsinsatser under år 2015.

Vidare bedöms att balansräkningen i allt väsentligt omfattar tillräckliga noter. Bilagor/specifikationer och underlag finns i huvudsak i tillräcklig omfattning, men summerade sammanställningar till varje årsredovisningsrad saknas, vilket försvårar såväl överblickbarheten som vårt granskningsarbete. Vi rekommenderar därför att det till varje årsredovisningsrad finns en summerad sammanställning som tydligt visar kopplingen mellan belopp i huvudboken och avstämningsblanketter (bokslutsbilagor) per förvaltning och underbilagorna.

Bilagor till förråd för vissa förvaltningar bör sammanställas. Belopp från lagersystem och manuella inventeringslistor bör framgå tydligt med hänvisning till inventeringsunderlagen samt underskrivet inventeringsintyg samt summering som överensstämmer med avstämningsblankett. För hjälpmedelcentralen och kollektivtrafik saknades detta. Sammanställning över landstingets samtliga pågående projekt saknas. Projektspecifikationerna saknar i flera fall slutdatum samt ibland även underskrift.

Noteras kan att det vid granskningstillfället saknades bilaga och/eller specifikation avseende följande: kto 1414 Ej avst inventarier på lager, 256,9 tkr och kto 1410 avseende posten Habiliteringscentrum om 692,2 tkr. Specifikation erhöles senare, dock är underlaget bristfälligt och uppfyller inte kraven. Kto 1414 avser skillnaden mellan huvudbok och inventeringslistor avseende kto 1413 Komponenter Sesam och kto 1419 Plockat ej leveranser Sesam, där huvudboken är ca 256,9 tkr lägre än belopp enligt inventering. Vi saknar även specifikation för konto 2412 och 2414.

Nedan redovisas de iakttagelser som vi särskilt vill fästa uppmärksamhet på utifrån årets granskning.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar

Mark, byggnader och markinvesteringar

Fastighetsinvesteringarna uppgår år 2014 till 155,8 mnkr (134,8 mnkr).

I not 14 framgår att ackumulerade nedskrivningar har minskat med 10,3 mnkr jämfört med år 2013. Detta förklaras av försäljningen av Skinnskatteberg, vilket inneburit borttagande av ackumulerad anskaffning, avskrivning och nedskrivning i huvudbok och anläggningsregister. Därutöver har utranterats restvärdet om 0,8 mnkr avseende Skinnskatteberg. Utrangeringen ingår i bokförd reaförlust om 1,0 mnkr i resultaträkningen. Vi rekommenderar att

landstinget fortsättningsvis i not kommenterar orsaken till minskning av ackumulerade nedskrivningar i de fall detta beror på försäljning eller utrangering.

I bokslut 2013 fanns en differens mellan huvudbok och specifikation avseende pågående investering om ca 3,8 mnkr, vilket skulle utredas 2014. Vi kan konstatera att det även i år finns en differens och den uppgår nu till ca 4,5 mnkr. Det är högre belopp i huvudboken än i detaljspecifikationen. Detta ska utredas 2015. Vi anser att det inte är tillfredsställande med dylika differenser och att differensen snarast behöver utredas för att säkerställa att det finns substans i beloppet i huvudboken och att detta inte är för högt redovisat.

Under år 2014 har vi på uppdrag av revisorerna gjort en särskild granskning avseende landstingets anläggningsredovisning. Ambitionen var att jämföra redovisade fastigheter i anläggningsregistret gentemot Lantmäteriets ägarregister och det egna fastighetsregistret. Konstaterades att anläggningsregistret saknades fastighetsbeteckningar på fastigheterna varför en sådan avstämning inte kunde göras. Vidare har framkommit i granskningen att någon fysisk inventering av redovisad mark, byggnader och markinvesteringar i anläggningsregistret inte görs av landstinget. Utifrån detta bedömer vi att substansen i anläggningsregistret inte till fullo kan säkerställas med avseende på fastigheterna. Vi rekommenderar landstinget att komplettera anläggningsregistret med fastighetsbeteckning och att göra en fysisk inventering utifrån anläggningsregistret. Detta för att säkerställa och att fortsatt kunna stämma av att mark, byggnader och markinvesteringar är korrekt redovisade i anläggningsregistret, dvs existerar och ägs av landstinget.

Maskiner och inventarier

Totalt har under 2014 investerats 126,1 mnkr (143,6 mnkr) i maskiner och inventarier. Under året har sålts maskiner och inventarier till ett bokfört värde om 1,8 mnkr (16,8 mnkr). Försäljningen avser hjälpmedel 0,5 mnkr och fordon 1,3 mnkr och har inneburit en reavinst om 0,2 mnkr och en reaförlust om 0,2 mnkr. Vidare har utranterats 6,4 mnkr avseende maskiner och inventarier, varav 4,0 mnkr för mjukvara samt utvecklingskostnader avseende BIMS, krockad ambulans om 0,8 mnkr samt 1,6 mnkr avseende skrotade inventarier från hjälpmedelscentralen.

Inom ramen för vår separata granskning av anläggningsredovisningen har vi granskat klassificeringen mellan drift och investering utifrån bokförda kostnader. Stickprovet visar på att en post om totalt ca 100 tkr har kostnadsförts, som vi anser vara investering. I övrigt har inte några fel påträffats.

Årets investeringar och anskaffningar i huvudboken är avstämda mot anläggningsregistret.

När det gäller tekniska hjälpmedel kto 1294 och 1295 finns en smärre differens mellan huvudbok och reskontror om ca 8 tkr avseende bokfört restvärde. Hjälpmedlen finns såväl i Agressos anläggningsreskontra som i anläggningsreskontran i SESAM, vilket försvårar avstämningsarbetet.

I enlighet med redovisningsprinciperna för leasing redovisar landstinget sin finansiella leasing som en anläggningstillgång.

Enligt bokslutsanvisningar och tillämpningsanvisningar ska inventering ske minst vartannat år för att verifiera att inventarier som redovisas som anläggningstillgångar existerar. Under 2014 har inventering gjorts avseende Västmanlands sjukhus, delar av PPHV, kost, CKF, Centrum gemensamt, juridik och säkerhet, smittskydd, IT, lärcentrum, EKU, KCH och kommunikation.

Inom ramen för vår separata granskning av anläggningsredovisningen har vi gjort ett stickprov avseende konsten. Noterades konstverk som inte var redovisade i anläggningsregistret, men fanns i konst databasen. Ett konstverk fanns inte med i något av registren. I övrigt hänvisas till den separat granskningen av anläggningsredovisningen.

Finansiella anläggningstillgångar

Landstinget har under året reverserat tidigare nedskrivning av kapitaltillskott 2007 och 2008 till Landstingets Ömsesidiga Försäkringsbolag. Beloppet redovisas som en finansiell intäkt. Förklaring till gjord reversering anges som kommentar till not 6. Vi bedömer att reverseringen är i enlighet med god redovisningssed.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR**Kortfristiga placeringar**

Under året har realisationsvinster om 11,0 mnkr gjorts i samband med fondförvaltarbyten i pensionsmedelsportföljen (se not 6).

Vid värdering av pensionsmedelsportföljen har kollektiv värdering tillämpats, eftersom syftet med att placera i olika instrument är att uppnå en riskspridning, se kommentar till not 20. Delar av portföljen (ca 151,7 mnkr) har inte inkluderats i den kollektiva värderingen eftersom de inte handlas på en aktiv marknad. De som inte ingår är Aberdeen Fastighetsfond Sverige, ej noterat innehav, bokfört värde 80,7 mnkr, Realobligation Svensk Exportkredit bokfört värde 40,2 mnkr samt SEB Domestic Bostäder II bokfört värde 9,1 mnkr. Marknadsvärdet för de kortfristiga placeringarna var vid årsskiftet 496,4 mnkr högre än anskaffningsvärdet (3 078,3 mnkr jämfört med 2 581,9 mnkr).

Vi har efter påminnelse erhållit engagemangsbesked från alla kreditinstituten. Information om anskaffningsvärde saknas på engagemangsbeskeden.

Kundfordringar

Värdereglering sker av kundfordringar som är äldre än ett halvt år. På kontot värdereglering finns dock äldre osäkra fordringar (från och med år 2001). Landstinget har enligt uppgift aldrig tagit bort några osäkra fordringar från värderegleringskontot. Det har nu beslutats att landstinget ska börja rensa de första åren i reskontran och bara ha bevakning hos inkassobolaget. Planen är att gå igenom detta årsvis och börja med fakturor som är äldre än 10 år och sedan utvärdera hur det fungerade. När utvärderingen är gjord ska de ta ställning till om fler år ska rensas.

Diverse kortfristiga fordringar

För 2014 har landstinget bokat upp statsbidragsfordringar om 134,6 mnkr (149,5 mnkr). Minskningen mellan åren förklaras av lägre uppbokat avseende dels kömiljarden, dels sjuk-skrivningsmiljarden. För sistnämnda statsbidrag har de nya villkoren avseende rörliga delen (dvs förbättring av resultatet) inneburit att landstinget inte får något, då man enligt uppgift hade ett bra resultat vad avser detta redan från början. Även i år har utfallet för år 2014 blivit bättre än uppbokat, avseende det generella statsbidraget avseende läkemedel och kömiljarden, vilket förklaras av att utfallet inte var känt vid bokslutstillfället, se redovisningsprinciperna och kommentarerna till statsbidrag.

Kassa/bank

Banktillgodohavandena har stämts av mot erhållna engagemangsbesked. Vi har fått samtliga engagemangsbesked till oss direkt.

AVSÄTTNINGAR**Pensioner och liknande förpliktelser**

Landstinget redovisar avsättningar för pensioner i enlighet med uppgifter från KPA. Löneskatten är beräknad till 24,26 % av pensionsavsättningen. Egen beräkning har gjorts avseende särskild avtalspension för avgående politiker.

Andra avsättningar

Andra avsättningar består av posten avsättning till Citybanan. Utbetalning kommer att ske under perioden 2013-2017. För åren 2013-2014 har utbetalts 85,7 mnkr (se not 24). I avsättningens utgående saldo ingår även utbetalningen för år 2015, vilken är kortfristig. Omfö-

ring bör ske till kortfristig del alternativt att det i redovisningsprinciperna eller i noten tydligt framgår hur stor del av avsättningen som betalas ut året efter.

SKULDER

Långfristiga skulder

Långfristiga skulder har minskats med 203,9 mnkr. I minskningen ingår en flyttning av skulden till Landstingets Ömsesidiga Försäkringsbolag om 162 mnkr till kort. Lån från Kommuninvest har minskat med netto 50 mnkr jämfört med 2013.

Korta skulder

Landstinget redovisar skulder (förutbetalda intäkter) om ca 17,7 mnkr utifrån erhållna statsbidrag. Beloppet avser "Sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre". Enligt vår bedömning är denna skuld att betrakta som en informell förpliktelse (se i övrigt noteringar i avsnittet om Resultaträkningen).

Bland övriga kortfristiga skulder finns externt finansierade projekt som totalt uppgår till 75,6 mnkr (en minskning om 3,8 mnkr). Förutom den ekonomiska redovisningen ska information lämnas om; bidragsgivare, tidsram och vad projektet avser. Sammanställning över landstingets samtliga pågående projekt saknas fortfarande. En översiktlig granskning av projektspecifikationerna visade att det finns specifikationer som såväl saknar start- som sluttidpunkt för projektet.

Västmanlands sjukhus har 130 projekt med ett saldo om 25,1 mnkr. För dessa har noterats att några projektspecifikationer har saknats. Någon ytterligare granskning har inte skett. Inom ramen för vår löpande granskning av administrativa rutiner har en fördjupad granskning gjorts avseende projekt som bedrivs vid Landstingsgemensamma funktorer. Framkom att det finns projekt som enligt vår bedömning inte uppfyller kraven för att bokföras som externa projekt. I övrigt kan noteras att det inom landstinget pågår ett förbättringsarbete avseende projektredovisningen.

Posten övriga skulder har ökat med 142,6 mnkr mellan åren (252,3 mnkr till 394,9 mnkr, se not 26). Ökningen beror främst på omklassificeringen av skulden till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag om 162 mnkr från långt till kortfristig skuld.

ANSVARSFÖRBINDELSER

Övriga ansvarsförbindelser

Hyresavtal avseende fastigheter och lokaler redovisas som operationell leasing under ansvarsförbindelser.

Beskrivning av landstingets borgensåtaganden redovisas i not 28, Övriga ansvarsförbindelser. Jämfört med år 2013 har tillkommit ett åtagande avseende bidrag till rivningskostnader för fastigheten Skinnskatteberg Vätterskoga 4:106 om frågan blir aktuell inom en två års period från avtalets tecknande. Förpliktelsen kan högst uppgå till 2 mnkr, vilket ingår i redovisat belopp inom linjen.

3.2.3 Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att finansieringsanalysen redovisar landstingets finansiering och investeringar och därmed uppfyller kraven i KRL 7:1. Finansieringsanalysen/kassaflödesanalysen är utformad i enlighet med Rådets rekommendation (RKR nr 16,1 2008).

Överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4 Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av landstingets ekonomiska ställning och åtaganden. Resultatet för koncernen är 103,8 mnkr (152,8 mnkr). Vi bedömer att konsolideringen av underliggande enheter beskrivits på ett korrekt sätt. Förvärvad goodwill respektive negativ goodwill som uppkom i samband med förvärven år 2012 skrivs av eller upplöses i enlighet med god redovisningssed med förvärvsanalysen som grund.

Olikheter i redovisningsprinciper mellan enheterna har till viss del beskrivits i avsnittet "Redovisningsprinciper". Framgår att inga omräkningar skett beträffande andra avskrivningstider eller dyl och att vid olika periodiseringsprinciper så är det landstingets princip som gäller. Bolagens årsredovisningar har inte varit fastställda vid konsolideringen.

I den sammanställda redovisningen ingår förutom landstinget, Västmanlands Lokaltrafik AB, AB Västerås Lokaltrafik, Västmannatrafik AB och Folk tandvården Västmanland AB. Den sammanställda redovisningen omfattar resultat- och balansräkning samt en kassaflödesanalys. Jämförelser med föregående år ingår i samtliga redovisningar.

Vi bedömer att KRLs krav uppfyllts såväl avseende 8.1 som 8.2 samt att rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning har följts, med undantag för att noter till stor del saknas till den sammanställda redovisningen.

3.2.5 Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock landstinget inte följt fullt ut.

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 11.4 Materiell anläggningstillgång	Delvis	Komponentavskrivning har inte införts.
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	I huvudsak	Noter saknas i stor utsträckning.

Skyrev har som ett led i sin strävan att säkra kvaliteten i den kommunala revisionen tagit fram en vägledning för yrkesrevisorers arbete med redovisningsrevisionen. Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing) som är standard för redovisningsrevision och tillämpas världen över. I denna vägledning anges att ISA 580 Skriftligt uttalande från de som har störst insikt i sakförhållandena för redovisningen skall inhämtas. Landstinget Västmanland har dock valt att inte lämna detta intyg/uttalande.

2015-04-10

Viveca Karlsson

Projektledare

Tobias Bjöörn

Uppdragsledare